

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАДЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 87 (1206)

Серада, 30 кастрычніка 1957 года

Цана 40 кап.

Багацце талентаў

Калектыў беларускіх жывапісцаў, скульптараў і графікаў — цудоўнае сузор'е мастацкіх талентаў, якое з гогу ў год пашаўняцца маладымі майстрамі.

У першы паслякастрычніцкі дні 1917 года гэта была яшчэ параўнальна невялікая сям'я твораў прафесіяналаў. Яна прагна шукала новых, сучасных суроваму часу там і найлепшых спосабаў іх вобразнага ўвасаблення. Гэта былі людзі са шчырым сэрцам і дапытлівай думкай, але часам ім яшчэ не ставала майстэрства. Не было дастаткова ўмення цярпаць задумы вырашаць у фарбах і матэрыялах. Часам няўдала рабіліся першыя крокі ў галіне авалодання багатай спадчынай рускай і беларускай класікі.

Найбольш размаклівы і настойлівы ў сваіх пошуках кіраваліся рэалістычнымі традыцыямі перасюўнікаў, Рэпіна і Сурыкава, цікавіліся здымкамі старых беларускіх майстроў (напрыклад, акадэмікаў І. Хруцкага або А. Гараўскага і інш.). А менш пэўна ў сваіх перакананнях трапілі ў мадэрнісцкае балота або абвіталіся ў дарогі пралетарскага інтэрнацыяналізма на крыніцы сцэкі буржуазнага нацыяналізма. Не ўсё, што было ініцыявана на пачатку дзейнасці маладых савецкіх мастакоў, вытрымала выпрабаванне часам, а тое-сёе мела нарта кароткі век.

Маладыя і здаровыя парасткі хутка набіралі сілу, набывалі сталасць. Паступова пашыраліся жанры, узабагаліся тэмы твораў. На выстаўках у клубах і галерэях, у кватарах аматараў жывапісу поруч са значнымі гістарычнымі і гісторыка-рэвалюцыйнымі карцінамі пачалі з'явіцца і творы на тэмы новага народнага побыту. Хутка развіліся станковае і сатырычнае графіка, кніжная ілюстрацыя, тэатральна-дэкарацыйнае мастацтва.

У Віцебску адкрылася мастацкая навуцкая ўстанова. Яе выкладчыкі жывапісцы В. Волкаў і Ф. Фохт, скульптар М. Кернін і графік М. Эндэ не толькі выхоўвалі моладзь, навучалі яе прафесійнаму майстэрству, але і часта эканавалі свае творы на выстаўках. Разам з ім пэўным голасам зьявілі аб сабе цікавымі кампазіцыямі скульптар А. Груба, пейзажысты Н. Дучын і У. Курловіч, П'яніну дзейнасць разгарнуў у той час вядомы сатырык-карыкатурыст і дэкаратар Б. Елісееў.

Аб тым, што гэтыя творцы глыбока разумелі жыццё і бралі з яго тэмы для карцін і скульптур, сведчаць нават назвы: «Малацбец» (В. Волкаў), «Праца» (А. Груба), «Вяртанне з работы» (М. Эндэ).

Поруч са старэйшымі майстрамі пачалі выступаць З. Азгур, І. Ахрэмчык, П. Гаўрыленка, Н. Гусеў, А. Марыкс, А. Тычына, К. Ціханавіч, М. Манасоў. У творах гэтых мастакоў было адчуванне малодсці нашай дзяржавы, багатай энергіі юных будаўнікоў сацыялізма, смелыя, хоць і не заўсёды ўдалыя, наватарскія пошукі.

Праграмнымі для тых, хто трымаў абараняў пазіцыі сацыялістычнага рэалізма супраць усёх антырэалістычных напрамкаў, былі сужытаныя карціны: «Партызаны» і «Памтагон» В. Волкава, «Падпісанне маніфеста аб стварэнні БССР» і

«Торф для «Асібуда» І. Ахрэмчыка, скульптурная кампазіцыя «Выгнанне беларускага гарадскога пейзажу А. Тычыны, «Трамвай у рабочыя кварталы» Н. Крапоўскага.

Жыццё многімі сваімі цудоўнымі фарбамі запоўніла названыя творы. Некаторыя з іх «чыталіся» з цікавасцю, як праўдзлівае апавяданне аб жыцці. Гэта здарылася таму, што пошукі ідэяна значных тэм у шэрагу выпадкаў былі дапоўнены дакладнасцю малюнка, выразным жывапісам, умемнем трыма будаваць кампазіцыю. Асноўнае тут было тое, што галоўная ўвага аўтараў накіроўвалася на раскрыццё вобраза савецкага чалавека, яго ўзаемаадносін у грамадскім калектыве і ва ўласнай сям'і. З гэтых карцін пачаў вырастаць псіхалагічна выразны партрэт героя. Намагаючыся, сымноў і дачок слаўнага беларускага народа, які аддаў свой талент і душэўны гарт будаўніцтву новага, светлага жыцця.

І калі не ўсе задумы былі зрэшчынены з дастатковай дасканаласцю, дык правільная прынцыповая пазіцыя твораў заслугоўвала падтрымання.

Нельга тут не ўспомніць і ўдалыя спробы В. Волкава ў галіне монументальнага жывапісу (пано «Днепрбуд» і «Малацбец у калгасе», эканаваная на Негарэзскім вазале). Не без уліку іх, вядзь, стваралі і апошніе буйнае палотно старэйшага майстра «Мінск. 3 ліпеня 1944 года».

Да першага Усебеларускага з'езду мастакоў (снежань 1938 г.) ужо была агуравана заводі вядомыя сям'я прафесійных майстроў рэалі і кісі. У лістападзе 1939 года была адкрыта рэспубліканская карцінная галерэя. Апрача твораў ужо шырока вядомых мастакоў тут эканаваліся палотны Я. Зайцава, К. Камасова, Я. і В. Ціханавічаў, В. Сухаверхава, І. Давідовіча. Калектыў нашых мастакоў узабагаціўся новымі здольнымі майстрамі з Заходняй Беларусі.

Вялікія здымкі былі ў гісторыка-рэвалюцыйным і партрэтным жанрах. На выстаўках пачаліся таленавітыя карціны «Уступленне Чырвонай Арміі ў Мінск у 1920 годзе» Я. Зайцава, «Разборанне карцінаў і апаўчонаў у Гомелі» П. Гаўрыленкі, бусты Маркса, Энгельса і Леніна работы М. Керніна. З Азгур выйшлі партрэты Янін Купалы, Якуба Коласа і Змітрака Бядулі. Прыцягнулі ўвагу глядачоў монументальныя рэльефы А. Бембеля на будынку Дома Урада, гараельфы, групы і бусты, створаныя А. Глебавым, А. Арлоўвым, Г. Ізмайлавым, а таксама графічныя лісты Л. Лейтмана.

Значнай падзеяй у мастацкім жыцці рэспублікі была вялікая выстаўка ў Маскве (1940 г.) — першая сур'ёзная творчая спроба беларускіх майстроў пераходзіць у савецкае мастацтва. На гэтай выстаўцы эканаваліся найбольш значныя здымкі мастацтва Савецкай Беларусі. Выстаўка пераказвала сведчыць аб узамааўдзяненні мастацтва нашых твораў. Экспазіцыя ўжо давала магчымасць зрабіць і некаторыя аб'ядуныя аб'екты творчага метаду сацыялістычнага рэалізма, аб выключнай важнасці авалодання мастакам марксісцка-ленінскай светапоглядам. лепшыя работы на выстаўцы паказалі, што яны не толькі з'яўляюцца вынікам таленавітасці іх аўтараў. Кампазіцыі сведчылі, што творцы глыбока адлюстравалі жыццё, дамагліся большай дасканаласці форм, арганічна з'яднавалі і ідэйныя карціны. Гэтыя работы былі пазбаўлены аб'явавага тэхнізма, вонкава эфектнага, але будаўніага манернічання.

У суровыя дні Вялікай Айчыннай вайны мастацтва было прынята народам на

зубраенне ў барацьбе супраць ворага. Кампазіцыйныя графічныя лісты і малюнкы мастакоў-партызан С. Рамаанава і В. Сухаверхава, накілы алоўкам Я. Зайцава, карыкатуры, шматлікія эцюды, эскізы і партрэты, батальныя сцэны і пейзажы іншых майстроў сведчылі аб глыбокім разуменні імі велічнага подзвігу савецкіх людзей у барацьбе за перамогу над фашысцкімі мараотнікамі.

У пасляваенны час на рэспубліканскіх выстаўках і на апошнім лядымім паказе ў Маскве (1955 г.) асабліва вялікае месца поруч з творамі іншых жанраў занялі сюжэтыны карціны і скульптуры, графічныя лісты тэорыка-раматнычнага і лірычнага плана. Гэта былі творы не імгненныя, «камерныя», але больш значныя па тэме, па тых праблемах жыцця, якія ў іх вырашадзілі.

І не дзіўна, што неўзабаве пасля вайны народная героіка і мужнасць у абароне Радзімы пераважалі над творами на бытавыя тэмы. Падзеі вайны вельмі хвалявалі мастакоў, выклікаючы ў іх глыбокі розум і жаданне выказаць свае пачуцці з дапамогай найбагацейшай мовы — фарбаў. У выніку такога розуму і патрыятычнага нахатнення пачаліся сужытаныя карціны А. Гугеля, В. Ціркы і А. Шабёева «Палонныя вядуць», «Важнае паведамленне» А. Гугеля, «Знаёмы» І. Давідовіча, палотны Я. Зайцава, прысвечаныя Канстанціну Заслонаву і абароне Браскаўскай крапасці, «Рой Каўпака» Н. Воранава, «Вызваленне» С. Селіханова, творы Паўлюскага, Софіі Лі, братоў Ткачовых і Робертманаў і іншыя.

З вялікай прыхільнасцю да роднай прыроды, узабагачанай і ператворанай рукамі савецкага чалавека, напісаны лірычныя і індустрыяльна-калгасныя пейзажы Б. Зінагародскага, В. Ціркы, А. Шабёева, Галіны Азгур і асабліва выдатным пэнародам прыроды незабытым В. К. Бялынічкім-Бірулі.

Нашы мастакі З. Азгур, А. Бембель, В. Волкаў і іншыя шмат працавалі над увасабленнем вобраза В. І. Леніна.

Найбольш таленавітая група дэкаратараў — калектыў, любючы выхаваны выдатным майстрам С. Нікалаевым. Дэкараты, кашчымі і грывы С. Нікалаева да оперна-балетных спектакляў, таксама як і работы яго таленавітых вучняў П. Масленікава, М. Баліча, В. Бульвановскага, І. Пеншкура значна ўзбагацілі беларускі нацыянальны тэатр. На драматычнай сцэне п'яна працавалі А. Марыкс, Я. Нікалаў, І. Ушакоў, Б. Малкін, А. Грыгар'ян і Л. Кроль.

Багата разгарнулі свае здольнасці карыкатурысты А. Волкаў, В. Ціханавіч, Е. Ганкін, В. Ждан і іншыя ў часопісе «Вожык».

Не трэція марна час нашы творцы і ў юбілейны годзе. На Усеаюзнай і Усебеларускай выстаўках, якія прысвечаны ўсенароднаму святу, будзь паказаны новыя работы — сведчанне ідэйнай і мастацкай сталасці нашых майстроў.

Багатыя здымкі беларускага выўдзячэга мастацтва да саракагоддзя Савецкай улады, але нельга задаволіцца дасягнутым. Камуністычная партыя ў Захадзе да святая зьвяртаецца да дзеячой літаратуры і мастацтва з тым, каб яны глыбей адлюстравалі жыццё і былі дасканалы адзводвалі майстэрствам.

«Дзеячы літаратуры і мастацтва, — гаворыць Н. С. Крушчова, — гэта актыўныя амагары за камунізм. На іх лепшых творах выхоўваюцца мільёны людзей». Беларускі народ можа ганарыцца тым, што мастацкія творы яго таленавітых сымноў таксама служадць гэтай высокароднай і пачаснай мове.

«Дзеячы літаратуры і мастацтва, — гаворыць Н. С. Крушчова, — гэта актыўныя амагары за камунізм. На іх лепшых творах выхоўваюцца мільёны людзей». Беларускі народ можа ганарыцца тым, што мастацкія творы яго таленавітых сымноў таксама служадць гэтай высокароднай і пачаснай мове.

У галоўных ролях заняты вядучыя актёры. Мінчане цэпла прынялі прэм'еру «Міхася Падгорнага». На здымку: сцэна з першай дзеі оперы «Міхася Падгорнага».

У галоўных ролях заняты вядучыя актёры. Мінчане цэпла прынялі прэм'еру «Міхася Падгорнага». На здымку: сцэна з першай дзеі оперы «Міхася Падгорнага».

У галоўных ролях заняты вядучыя актёры. Мінчане цэпла прынялі прэм'еру «Міхася Падгорнага». На здымку: сцэна з першай дзеі оперы «Міхася Падгорнага».

У галоўных ролях заняты вядучыя актёры. Мінчане цэпла прынялі прэм'еру «Міхася Падгорнага». На здымку: сцэна з першай дзеі оперы «Міхася Падгорнага».

У галоўных ролях заняты вядучыя актёры. Мінчане цэпла прынялі прэм'еру «Міхася Падгорнага». На здымку: сцэна з першай дзеі оперы «Міхася Падгорнага».

зьяўляюць амаль што ўсю спяную залу. Габелен называецца «Ленін і народ». Яго зрабілі жыхары Гродна О. Сагоднік, М. Станкевіч, М. Ляшко, А. Жукіч, Аўтар эскіза — мастак У. Сухаверхаў.

Многа работ прадставілі разьбяр на дрэву. Вылучаюцца «В. І. Ленін» С. Бяка, «Адам Міцкевіч» і «Алень» А. Шахноўіча, «Араб-добраахвотнік» К. Казелкі. Самадзейнага разьбара ўсхвалявалі падзеі на Арабскім Усходзе. К. Казелка выразаў з дрэва мужчужу постаць араба. Побач з ім — конь.

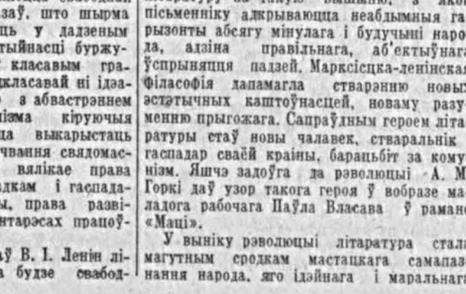
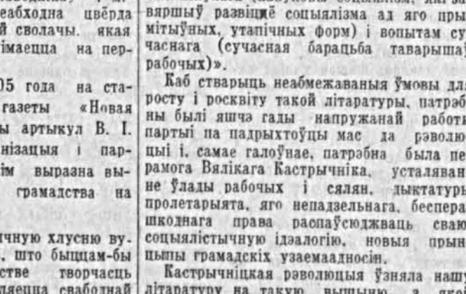
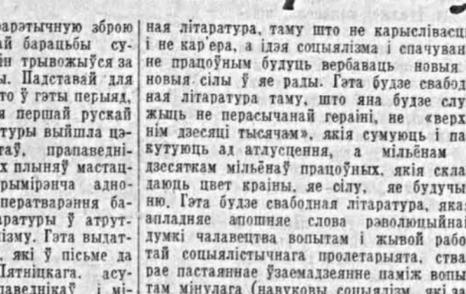
Есць на выстаўцы многа работ мастакоў. Вылучаюцца з іх «Сяброўкі» Н. Гвоздзікава, «Экскаватар за працай» В. Лебавіцкага і іншыя. Самадзейнаму скульптару К. Харкевічу ўдалася фігура маладога бадабрага хлопца ў ватуцкі. Свой твор ён назваў «Добры дзень, зямля паліна!».

Многа посцілак, ручнікоў, кашуль прадставілі вышываль-

шчыцы. Па-майстэрску вытала за посцілку Н. Пракаповіч са Свіслачы. Узор яе вырашаны ў спалучэнні расліннага і геаметрычнага арнаментаў. Прыгожы ручнік вышыла Е. Коваль, калгасніца Пінскага раёна.

У невялікіх пакоях не ўдалася размясціць усе эканаваны, якія прыслалі народныя ўмельцы. Для гэтага патрабуецца яшчэ пяць залаў. Але тое, што выстаўлена, сведчыць аб здольнасці самадзейных мастакоў, скульптараў, графікаў, аб нябачаным росце беларускага народнага мастацтва за гады Савецкай улады.

На здымках: 1. Габелен «Ленін і народ». Аўтары О. Сагоднік, М. Станкевіч, М. Ляшко, А. Жукіч (Гродна). Эскіз У. Сухаверхава. 2. Скульптура з дрэва «М. Горькі». Аўтар А. Шахноўіч (Мінск). 3. Рэчка шкатулкі інкрустатара Г. Гебелева. 4. Аб'ёмная разьба па дрэву «Ранак» Аўтар А. Царкоўскі (Віцебск).

Рэспубліканская выстаўка народнага мастацтва БССР, якая акрылася ў залах тэатра юнага глядача, прыцягнула многа наведвальнікаў. І гэта зразумела. Тут эканавуюцца работы самадзейных мастакоў, скульптараў, разьбяр на дрэву, інкрустатараў, вышывальшчыц. Кожны з эканаванаў — вынік шматгадовай пошукаў, настойлівай працы. Многія з работ народныя ўмельцы скончылі гэтымі днямі прысвечалі іх слаўнаму саракагоддзю Савецкай улады.

На выстаўцы звыш 400 эканаванаў. Яны прынесены з розных куткоў рэспублікі: з Віцебска, Давыд-Гарадка, Полацка, Дятлава, Магілёва. Іх аўтары — людзі розных узростаў і прафесій. Балгасніку з Магілёўскага раёна Я. Арлову 72 гады. Служачаму з Драгічына В. Макуху споўнілася 34. А. Шахноўіч — рабочы, Г. Гебелеў — пенсіянер. Многія ўдзельнікі выстаўкі ўжо знаёмы мінчанам.

Вось, напрыклад, старэйшы інкрустатар Я. Арлоў. Яго стодлікі і крэслы, складзеныя з

дзясці тысяч кавалачкаў рознакаляровага дрэва, вядоўць не толькі ў Беларусі, але і ў стацыі нашай Радзімы — Маскве. Цяпер ён прадставіў на выстаўку пісьмовы стол і шахматны столік. Яны здыўляюць прыгажосцю малюнка, чымсьці апрацоўкі. Па-майстэрску зроблены самадзейным інкрустатарам настойлівай працы. Многія з работ народныя ўмельцы скончылі гэтымі днямі прысвечалі іх слаўнаму саракагоддзю Савецкай улады.

Сход актыву работнікаў літаратуры і мастацтва Беларускай ССР

Учора, 29 кастрычніка, у Мінску, у зале пасаджэнняў пленумаў ЦК КП Беларусі, адкрыўся сход актыву работнікаў літаратуры і мастацтва Беларускай ССР. На сходзе прысутнічалі беларускія пісьменнікі, кампазітары, мастакі, рэжысёры і артысты, музычны выканаўцы, навуковыя работнікі літаратуры і мастацтва, партыйныя работнікі.

Сход адкрыў кароткім уступным словам сакратар ЦК КПБ Ц. Я. Кісялёў.

У прэзідыум сходу аднагалосна выбарацца сакратары ЦК КП Беларусі Ц. Я. Кісялёў, Ц. С. Гарбуноў, першы намеснік старшыні Савета Міністраў БССР І. Ф. Кімаў, намеснік старшыні Савета Міністраў БССР Е. І. Уралава, міністр культуры БССР Г. Я. Кісялёў, старшыня праў-

лення Саюза пісьменнікаў БССР П. У. Броўка, народны артыст СССР, старшыня праўлення Саюза кампазітараў БССР Я. К. Цікоцкі, народны артыст СССР Л. П. Александровская, Б. В. Платонаў, Р. Р. Шырма, А. К. Ільінін, народны пісьменнік БССР, віцэ-прэзідэнт Акадэміі наву БССР Кандрат Браўна, старшыня праўлення Саюза мастакоў БССР П. Н. Гаўрыленка, народны мастак БССР А. А. Бембель, заслужаны дзеяч мастацтва БССР кампазітар А. В. Багатыроў, заслужаны артыст БССР У. В. Алоўнікаў, загадчык аддзела прапаганды і агітанды ЦК КПБ Н. А. Халіпаў і іншыя.

З вялікім уздымам сход выбірае ганаро-

вы прэзідыум у складзе членаў Прэзідыума ЦК КПБ.

На сходзе былі заслуханы даклады П. Броўкі «Аб стане і задачах беларускай літаратуры», Г. Кісялёва «Аб стане і задачах беларускага тэатральнага мастацтва і кінематаграфіі», П. Гаўрыленкі «Аб стане і задачах выўдзячэга мастацтва Беларусі» і У. Алоўнікава «Аб стане і задачах беларускай музыкі».

Затым пачалася абмеркаванне дакладаў. Учора ў спрэчках выступілі тт. М. Кацар, І. Падфараў, Я. Скрыган, Г. Матвіец і Р. Шырма.

Сёння сход працягвае работу.

Кастрычнік і літаратура

Васіль БУРНОВА

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя, адкрыўшы чалавечу ўпершыню ў гісторыі рэальны шлях вызвалення ад капіталістычнага рабства, адначасова паклала сапраўдны пачатак вызваленню народа ад рабства духоўнага.

Пераход у рукі працоўных мас здымкі культуры, стварэнне самімі гэтымі масамі новай, сацыялістычнай культуры — усё гэта адкрыла новую гісторыю ў ідэйным развіцці чалавечтва.

Падсумоўваючы сёння вынікі стваральнай працы, якія дасягнуты намі за саракагадовы перыяд пад сцягам Кастрычніка, савецкі народ з законнай гордацю бачыць адно з самых выдатных сваіх дасягненняў у росквіце новай, свабоднай, любімай мільёнамі чытачоў сацыялістычнай літаратуры.

Руская мастацкая літаратура, якая раван з народам ішла па шляху самых цяжкіх гістарычных выпрабаванняў, гартвала сваю мужнасць за кратамі калематаў, абуджваючы спячых і замарзваных, мудрым себ'ітам ішла па родных нівах, то гарачым словам спалучваючы, то громом абурэння аджужаваючы на народнае гора, ужо ў пачатку XX стагоддзя набыла сусветнае значэнне.

В. І. Ленін яшчэ ў 1902 годзе ў сваёй слаўтай працы «Што рабіць?» пісаў: «Цяпер-жа мы хочам толькі ўказаць, што ролю перадавога барацьбіта можа вынашаць толькі партыя, кіруючая перадавой тэорыяй. А каб хоць колькі-небудзь канкрэтна ўявіць сабе, што гэта азначае, някалькі чытач успомніць аб такіх папярэдніках рускай сацыял-дэмакратыі, як Герцын, Белінскі, Чэрнышоўскі і бліскачуча плеяда рэвалюцыянераў 70-х гадоў; някалькі пагучае аб тым сусветным значэнні, якое набыла цяпер руская літаратура» (підкрэслена тут намі. — В. Б.).

Не выпадкова і не імгненнай была ў гэты час зацкаўленасць Леніна мастацкай літаратурай.

гічную, стратэгічную і тэарэтычную аброю пралетарыята для рашучай барацьбы супраць самадзяржаўя. Ленін трымаўся за лёс мастацкай літаратуры. Падставай для такога трымаў было тое, што ў гэты перыяд, асабліва пасля паражэння першай рускай рэвалюцыі, на ніву літаратуры выйшла цэлая зрыя розных рэнэгантаў, прапалеўнікаў дэкадансу, реакцыйных п'яніц мастацтва. Партыя не магла прыміроніць адносна да агідных спроб ператварэння баявой, свабодналюбівой літаратуры ў атрутнае балота містыкі і пэсімізму. Гэта выдатна разумелі і А. М. Горькі, які ў пісьме да рэвалюцыйнага дзеяча Пятніцкага, асуджваючы дэкадэнцкіх прапалеўнікаў і містыкаў, гаварыў, што «неабходна цвёрда ўстаць супраць усёй гэтай сволачы». якая з такім шумам цяпер узнімаецца на першыя пазіцыі».

13 (26) лістапада 1905 года на старонках большэвіцкай газеты «Новая жизнь» быў апублікаваны артыкул В. І. Леніна «Партыйная арганізацыя і партыйная літаратура», у якім выразна выказаны погляд новых сіл грамадства на мастацкую літаратуру.

Выкрываючы апалагетычную хлусню вучонах лакеяў капіталізма, што быццам-бы ў буржуазным грамадстве творчасць пісьменніка, мастака з'яўляецца свабоднай і незалежнай, Ленін паказаў, што шырша «беспартыйнасці» служыць у дзеяслова вымаду прыкрыццём партыйнасці буржуазнай. Паказаўшы, што ў класавым грамадстве не можа быць надкласавы ні ідэалогіі, ні літаратуры, што з абстрактным супярэчнасцю імперыялізма кіруючыя класы ўсё больш імкнуча выкарыстаць літаратуру як аброю атрутчыя свядомасці мас. Ленін абрунтаваў вялікае права пралетарыята быць намшчадам і гаспадаром мастацкай літаратуры, права развіваць і ўбагаачаць яе ў інтарэсах працоў-

ная літаратура, таму што не карыліваць і не кар'ера, а ідэя сацыялізма і спалучаны прапоўнічым будучы вербаваць новай і новай сілы ў яе рады. Гэта будзе свабодная літаратура таму, што яна будзе служыць не перасячанай гераіне, не «верхнім дзясці тысячам», якія сумуюць і пакутуюць ад атлусцення, а мільёнам і дзясціма мільёнаў працоўных, якія складаюць цвёт краіны, яе сілу, яе будучыню. Гэта будзе свабодная літаратура, якая авалдае апошняе слова рэвалюцыйнай думкі чалавечтва вопытам і жывой работай сацыялістычнага пралетарыята, стварае пастаяннае ўзаемадзеянне паміж вопытам мінулага (навуковым сацыялізм, які завяршыў развіццё сацыялізма ад яго прымітыўных, утапічных форм) і вопытам сучаснага (сучаснага барацьба таварышчай работчы»).

Каб стварыць неабмежаваны ўмовы для росту і росквіту такой літаратуры, партыйныя былі яшчэ гады напружанай работы партыі па падрыхтоўцы мас да рэвалюцыі і, самае галоўнае, патрэбна была перамога Вялікага Кастрычніка, усталяванне ўлады рабочых і сялян, дэятары пралетарыята, яго непадзельнага, бесперашкоднага права распаўсюджаць сваю, сацыялістычную ідэалогію, новыя прымітчы грамадскія ўзаемаадносін.

Кастрычніцкая рэвалюцыя ўзняла нашу літаратуру на такую вышыню, з якой пісьменніку адкрываюцца неабмежаваны гарызонты абсягу мінулага і будучыня, адзіна правільнага, аб'ектыўнага ўспрыняцця падзей. Марксісцка-ленінская філасофія дапамагла стварэнню новых эстэтычных каштоўнасцей, новаму разуменню прыгожага. Сапраўдным героем літаратуры стаў новы чалавек, стваральнік і гаспадар сваёй краіны, барацьбіт за камунізм. Яшчэ задоўга да рэвалюцыі А. М. Горькі даў узор такога героя ў вобразе маладога рабочага Паўла Власова ў рамане «Маці».

У выніку рэвалюцый літаратура стала магучым сродкам мастацкага самапазнання народа, яго ідэйнага і маральнага

выхавання, носыбітам гуманістычных ідэй братава, дружбы і міру паміж народам, палымым прапагандастам сацыялістычных адносін паміж людзьмі. Ідэйныя функцыі літаратуры сталі тымі-ж, што і функцыі перадавой, матэрыялістычнай, марксісцка-ленінскай філасофіі — не толькі растлумачыць свет, жыццё, але і пераўтвараць яго.

Вялікі Ленін стаў для калексі сацыялістычнай літаратуры, беражліва ахоўваў яе першыя парасткі ад згубных, атрутных павяў ваяўнічага дэкадансу, ад спроб павесці маладую літаратуру па шляху безыдэйнасці, апалітычнасці, анархічнага валютарызма. З назвычывай выразнасцю асвятліў правы рэвалюцыі перспектыву, вялікі шлях у будучыню новаму мастацтву, новай літаратуры ў сваім праекце рэвалюцыйна «Аб пралетарскай культуры».

(Працяг на 3-й стар.)

Ідзі мая Мішчына ў славе да святы

Зоры Кастрычніка

Калі я праходжу каля Дома ўрада ў нашым родным Мінску, мне заўсёды хочацца пакланіцца дарогаму Леніну. Стаіць ён нястомна, надменна тварам да сянага сонца. І сам ён, родны Ленін, увайшоў у народныя легенды, як чалавек-сонца. З пемры асвятліў ён шлях народу ў ясныя долы. Яшчэ ты спіш у цёмлай пасцелі, а Ленін каля Дома ўрада ўсход сонейка страчае, першых птушак слухае ў скверку, які ўвесь у кветках, у зеляніне насупраць. А за скверкам—направа, направа, дарогі чалавек, мудры праведны.

— З добрай раніцай, мішчане, шчаслівай працы, таварышчы!

І мне чамусці думецца, што яму і пяцёр дэкада відаць усе шляхі-дарогі, відаць, што робіцца на белым свеце. Вось з варот Мінскага аўтамабільнага завода бягуць магучыя аўтамабілі; бягуць яны ў нашы калгасы і саўгасы, на шырокія прасторы Алтай, Казахстан, Сібір; адпраўляюцца яны ў Кітай, Індыю, Бірму, Румынію. Дужа, прыгожыя машыны з бліскучай эмблемай зубра — сімвалаў індустрыяльнай магучыні і рэспублікі... А па суседству з аўтамабілямі другі гігант індустрыі — трактарны завод. Вось з галоўнага канвеера сыйшоў 50-тысячны трактар «Беларусь». І ў калгасах рэспублікі, і далека за яе межамі ракоўчэ гэта пудоўныя машыны, новыя вясёлыя песнямі на калгасных палетках абуджаюць новыя думы, добрыя пачуцці ў

даўні адна вобласць не дала гутулькі пісьменнікаў, як наша Мішчына. Далека за межамі нашай рэспублікі вядомы імёны пісьменнікаў Кандрата Крапівы, Кузьмы Чорнага, Пішкі Гартнага, Пятра Глебокі, Паўлюка Груса, Міхаса Чарота, Ізы Гурскага, Алясея Якімовіча.

Вырас пудоўны горад, вырастае яго індустрыя, расквітнелі навука, літаратура. І той, хто даўно не быў у Мінску, не можа пазнаць горад. Тут дарачы прыгадваць дзядзьку з Капыльшчыны. Пазнаёміўся з ім на абласной сельскагаспадарчай выставцы.

— А нашы ты пра Дарыну Апанасавічу, — параўмаў мяне таварыш з райкома партыі і падышоў да павільёна, дзе ляжалі памідоры і капуста. — Дарына Апанасавіч, — звярнуўся ён на рослага дзядзьку ў жоўтым кашуку, — увядзіце ў курс таварышча.

— Магу, — ахвотна згадзіўся Дарына Апанасавіч, і, як па пісанаму, пачаў гаварыць пра памідоры і капусту, пра тое, як яны раслі, вырасталі, як урадзілі добра. Дарына Апанасавіч вельмі гаварыў чалавек.

— Я-ж таксама даўней у Мінску жыў...
— Вы пра капусту, Дарына Апанасавіч, — спыніў яго таварыш з райкома. — Не адхіляйся ад асноўнага. Вы пра капусту.

— Ага, Добра. Вось падымце гэтую галоўку, — пачаў ён хваліць капусту, але як толькі таварыш адыйшоў, зноў сказаў: — Я-ж таксама некалі жыў у Мінску. А пяцёр прыехаў — не пазнаў. Далека, не той горад. Дзе таа Старажоўка, дзе таа Камароўка? Там-жа ў маю бытнасць яшчэ лес кругом шумеў. Прыдзе, бывала, у парк, што ля Даўгародскай стала, а на хвоях вавёркі скачуць. Багамольцы проста з парку ў грыбы ды ў ягады ідуць. Тут-жа, каля парку, табе і лес, і грыбы ў тым месце. Я тады ў горадзе на кані прымяшляў. Едзе, а табе маладзіца гукае:

— Падзякі, галубчык. Утапляюся. Поўныя чаравікі граць.

І гэта там, дзе пяцёр усё асфальтавана, дзе дарога—ячэнка кані! Далека мы гдзе. От што робіцца на белым свеце!

І мне было зразумела ягонае здзіўленне і захваленне. Сам жыў паміж імі, а там аглобілі, дугі, як рвалі атосы на разбітых дарогах, у глеістых калінах, едучы ў Мінск са Слуцка або Рудзенска, ці з майей Уздзеншчыны. А пяцёр там дарогі, які шкло.

Змянілася аблічча Слуцка і Пухавіч, Чарэвя і Смалавіч, Клеца і Нясвіжа. У буйным прамысловым цэнтры ператварыўся Барысаў. Тут пабудаваны фабрыка піяніна, шклозавод, харчовыя прадпрыемствы. Слуцк дзе чыгуначнае лініі і металавары, цэгу і мёбло. А вазміце Смалавічскі раён. Тут працуе Жодзінскі завод дарожных і меліарыйных машын; тут буйнейшая ў рэспубліцы электрастанцыя. Пяцёр электрастанцыі вобласці выпрацоўваюць за адзін дзень электраэнергію значна больш, чым да рэвалюцыі выпрацоўвалася за год на ўсёй Беларусі.

Зоры Кастрычніка над роднай Мішчынай. Светла ў клубы, а хатах, на вуліцах, а яшчэ святлей на душы ў нашых людзей. А запаліў гэта святло ваякі Ленін ішчэ ў тую бурную ноч на смагагістапалада, калі, асвятліўшы яркімі бліскавіцамі Петраград, прыгмуў на ўвесь свет залп «Уфрон», які абвясціў нараджэнне краіны Советам.

жаранкі вясела спаваюць у небе, а на сэрцы ў людзей нявесела, нудна. Не пародзе. У грошную сілу згубіўся народ пад сцягамі Вялікага Кастрычніка. Слупы ды

ло капаць яго добрым людзям.

— А яя сьвета?
Не адразу адказава на гэтае пытанне звычкая. Задумалася Яўгена Іванчыкава. Аб чым думала яна? Моза ў думках сваіх убачыла яна тая блакітная азёры Ільну, якія шырока разліліся ў калгасным полі, з блакітным небам зліваліся ў далагалізе? А над азёрамі тымі грым працаўці, пад цёплым дажджом яшчэ вяселье заснеў лён.

— Расці, даражэнькі, расці, мой пубаньнік, — радавалася Яўгена Міхайлаўна, а ўвечары стомленая, але вясёлая забягла яна ў ажно зыятай Ільняводкі Галіны Міхайлаўны Лужыцкай. Многа год ужо яны саборнічаць паміж сабой. І ў Лужыцкай выдатны родзіць лён. І ў яе-ж летась кожны гектар даў сем цэнтнераў валакна. «У саго-ж сьвета будзе лепшэй? Няўжо Лужыцкава абгоніць? А бадай і абгоніць? — думала, хвалююцца Іванчыкава. — Вунь які ў яе, у гэтай Лужыцкай, слаўны лён... Дальбог абгоніць, — спакхнулася Яўгена Міхайлаўна, але раптам усміхалася. — От-жа якія думкі ў мяне... Няхай расце па здароўе і яе лянок. Не аднаасобніжым яе. У адной-жа сямі жыцём». — І пры гэтай думцы радасна робіцца на душы, асней засвіціліся вочы.

— Ой, якое харавство! — радзіла яна, пазіраючы на лён Лужыцкай. — От-жа добры лён у цябе, Міхайлаўна.

А Міхайлаўна ідзе разорна каля паміж лёну ды лён Іванчыкавай хваліць.

— Не зайздросці, даражэнька, майму, — кажа яна. — Твой-жа лепшы. Не зайздросці.

— Ну, сказала! — успыхнула Іванчыкава. — Хіба-ж я зайздросчу? — Я-ж радуюся. Усёго найлепшага твайму лёну жадаю.

— Ой, якое харавство! — радзіла яна, пазіраючы на лён Лужыцкай. — От-жа добры лён у цябе, Міхайлаўна.

А Міхайлаўна ідзе разорна каля паміж лёну ды лён Іванчыкавай хваліць.

— Не зайздросці, даражэнька, майму, — кажа яна. — Твой-жа лепшы. Не зайздросці.

— Ну, сказала! — успыхнула Іванчыкава. — Хіба-ж я зайздросчу? — Я-ж радуюся. Усёго найлепшага твайму лёну жадаю.

авхотна, сумна працуеца на пана.

— Савасцей! — гукае а канюшым Міхалена араата. — Давай закурим, Савасцей!

Ідзе Савасцей да Міхалены ў канюшню.

— Босіш?
— Кашу...
І замаўкаюць. Пахмурны, згорбіўшыся, сядзяць яны. Бураць, уздыхаюць. Адна дума пра новы лён, адна доля горка зьявае небарак.

— Чаму ты маўчыш, Міхалена? Скажы што-небудзь, — дапытваецца Савасцей.

— А што-ж я табе скажу? Вось кашу... ражу канюшню, каб іх па сэрцу дэла...

Савасцей добра разумее, каго праймае Міхалена: паноў ды падпаноў разгалуць так, каб яны лягалі такімі прасомамі высокімі.

— А калі таа, Міхалена, мы добрай долі дачакаемся? — зноў дапытваецца араата. — Які мяне маў гора ў барозны сырыя заварыць?

А касец Міхалена ўжо зазнаўся ад добрых людзей, які гора ў сырую зямлю капаць. Чытаў Міхалена тая лістоўка, дзе пра Леніна напісана, дзе сам Ленін вучыць, як і што треба зрабіць, каб свабодна і добра жылі касы ды араата, каб мелі хлеб і да хлеба ўсе тыя, у каго мазаа на руках, хто з свае працы жыве... Комуніст-падпольшчык прынёс лістоўкі ў Нясвіж. Ад верных людзей чуў Міхалена пра таго падпольшчыка, і нібыта сказаў ён такія словы:

— З усходу треба долю гукаць. Усім народам узяцца за праўду сваю...

Пра гэта ўсё і раскаваў Міхалена сваіму таварышу — араатаму Савасцею.

Сядзяць два гарпапанкі на пахучай канюшні дзе на ўсход пазіраюць, і здаецца, чуваць ім, як за тым калючым дротам, за той ненавіснай граніцай трактары ракоўчэ, і нібыта ім відаць, як там у спелым жыце камбайны працяваюць, і няма там ні паноў, ні буржуаў, няма там гора і прымусу, працуюць там людзі ў сваіх калгасах, у саўгасах, радасна ім працаваць, вясела людзям жыць у краіне Советам.

А тут, на землях развіліўскіх, пакутуюць працоўныя людзі, а за жалезнымі варотамі, за высокім валам, у змрочным замку Радзівіла адвечнае гора народа. Рукамі нявольнікаў намыты той высокі вал, выкапаны глыбокія азёры, каналы, напоўненыя вадою, якія абкружваюць палат Радзівіла. Балюць магнаты. На касцях людзей стаіць замак, кроў і слязы народа іскрацца ў тых вінах, якія п'юць наны-алядзі. Цемраша Радзівіла здатны на выдумкі.

— Зімы хачу. Хай будзе зіма ў майм парку, — аддае ён загад сваім парабкам. — Ліпаваю алею высыпаць цукрам, а дубовую — соляю высыпаць!

І ў спякотны дзень лета, нібы гурбы снегу, балеюць соль ды цукар на дарожках развіліўскага парку. У вазкі, у сані мядзведзю запрагаюць князя Радзівіла. Яныя госці магната сядзяць ў тых вазкі ды сані. Свішчуць бізны, ляскаюць пугі — папалы п'яны караван самадурнаў.

— Гэй, гэй! — свіст і рогаць.

— Богу на небе, а Радзівілу на зямлі — слава! — крычаць п'яныя госці. А цемраша Радзівіла богам сабе ўаўлае на зямлі.

— Я ўсё магу! Лета абярну ў зіму, а зіму ў лета!.. Халапоў запрагайце ў сані, — камадуе ён. Бізны ды драгаваныя пугі хвошчуць запражаныя нявольнікі, раз'юшаныя аперыгрызцы іх. На крывы ды на касцях балею панства. А ў Лужыцках, у Карту-Барозе, у пацарунах ды ў падземных змрочных зыніцх ланцугамі астражнікі, паміраюць тыя людзі, якія сваю долю гукалі з усходу, якія ленынскую праўду селі ў сэрцах заняволеных людзей. Замыла, хората закрывала таа ленынская праўда ў

воём і гэтае чалавек таварыш звычкая пра свой лён... Спакойнай ночы пажадаўшы адна другой, заходзяць яны ў свае хаты, вачароўны, спачываюць, а рана-раненька зноў у полі, зноў у тых блакітных азёрах усход сонейка сустракаюць. Расце лён. Але гора на яго навалілася: вачароўны-спачываць пачалі яго суніць. Сьвета стаіць тхдзень, месца, а на небе ні змурчкіні. Карміць ды паць пачалі людзі лён. Дасталі яго ад лютай смагі. Вырас ён. Вырываць яго пачалі, а тут на табе—другая бяда: дажджы пайшлі. Зноў яго ратаваць треба...

— Зноў-жа вунь чорнае гора насубаеца! — паказала Іванчыкава на чорную хмару, якая спакойна ўспывала над сінім лесам. — Лівень будзе, а нам треба трату паслаць на пошале. І сьвета-ж у нас добры лён вырас. Пастараліся людзі... Ды вунь-жа, зноў паказала яна на хмару. — От-бы выдумачь такое: треба дождаць — хмары ўняў у небо; нагода треба—змёў ты хмары з неба.

А з такіх-жа заміланнем ва ўсіх калгасах вобласці працуюць нашы слаўныя людзі... А заглянеце вы ў калгас імя БВА Любанскага раёна. Яшчэ ў 1940 годзе калгас быў узагараджаным ордэнам Леніна за добрыя ільны, за высокі ўраджай каналец, жыта, бульбы, капусты, садавіны. Мільёны прыбыткі ад палюводства дазволілі калгасу разгарнуць грандыёзнае будаўніцтва. Звыш 60 электраматэрыяў устаноўлена ў сельскагаспадарчай. А гэта сіла? Сіла! І няма такой пяцёр сілы на ўсім свеце, якая-б змагла адмоць нашу сілу, якая-б змагла спыніць наш паход у поўны росквіт жыцця!

прэмыні пах антонаўкі плавае ў паветры.

— А бары? Дзе-ж вышы славуць слудкі бары?
Задумаўся партгор.

— Марамы ды вайна ледзь не даканалі бару, — уладхнуў ён. — Рагуме яе. Шырокую дарогу зноў даём ёй у калгасны сах. Каштоўная група. Прыбытная. Тут у аднаго дзядзькі ёсць у садзку з поўдэсята дрыў, дык яны яго азалалілі. Як абаны, групы. Да самай вясны могуць у стужках ляжаць і не псуецца. Намы ім няма...

З такой-жа павагаю таварыш пра слудку бару садавод Капыльшчыны і Уздзеншчыны. Расцунь калгасныя сады. У параўнанні з даваенным часам плошча пад садамі павялічылася амаль у дзесяць разоў...

Не славіўся раней садамі Рудзэнскі раён. А цяпер і тут даводзілася мне быць у вёсцы Парэжыч гэтага раёна. Добра ведаў Парэжыч людзей гэтай вёскі, а прыехаў туды вясною праз некаторы час—той і не той Парэжыч. Акуль што ўзляса? Не пазнаць знамай вёскі. У зялёні, у садах Парэжыч. Новыя кароўнікі, свінарнікі, канюшні. Клуб і школа—глянуць любя. Пад воякнай хат — вітні, сівны. Маладыя барозкі шумяць на вуліцах.

Пастараліся людзі. Пастараліся ў гэтым і Тацяна Іосіфаўна Жыгалька, старшыня калгаса. У вёску Парэжыч, у калгас «Перамога», яна прыехала пасля перасялення Пленума ЦК. У Мінску ёй давалі добрую пасадку. А Тацяна Іосіфаўна на заклік партыі паехала ў вёску. Прыехала і злавілася: пачынаюцца амаары, дрэвы ў тэраі, а на полі стаіць недажаты асёс. З хаты ў хату пайшла яна.

— Авес гіне... Давайце хоць салому ўборэм.

— Ат, што там убіраць. Варонам пайце будзе ў саломе змаваць, — адказвае ёй абячываць.

А яна ўсё-такі зламала тую сіцяну абячываюцца. Звезлі ў полі авес. І сама, і дзеці Тацяны Іосіфаўны дупою ўвайшлі ў работу. Гэта ўбачылі ўсе калгаснікі. Убачылі і адпінні. Сорам сядзець на печы. За работу ўзліся людзі ў «Перамога». Дружна пачалі рыхтавацца брыгады і звыні да слубы. А саўба ўжо была не за гарамі ў тую вясну. Лугамі ды пералесамі ішла вясна, ішла, ручанкамі разлівалася ледзінамі, стражамі зялёна пад стражамі, першымі жаваранкамі сьнявала ў небе.

— Слухайце, людзі, слухайце галасе вясны. Не прасіце ў шапку вясну!

І яны не прасілі. Дружна сустраці вясну ў полі. Праходзіць Тацяна Іосіфаўна янымі ранкам, гаспадарку сваю аглядае. З кузіні доносіцца вясёлы лон. Кавалі ажанчваюць рамонт плугоў, барон. На прыгмуці грукоча зэрнеачышчальныя машыны. А да самага ранку ўсе людзі ў рабоце. У свірне гудзе сартароўка. Туды заходзіць старшыня.

Хмарка, а на сенакосе ўжо замітусіліся!

— Хавайся ў капю!
І пазавіваюцца ў капю.
— Кропка. Намокала сена. Па хатах!
І размылашца.
Зусім не так было сьвета. Вечар ужо высыпаў на траву росы, зорнае ўжо неба, а людзі яшчэ на сенагах у лузе, а жней яшчэ пахучы сенапы кладуць на вазы, а на таках яшчэ малатарні гудуць...

Тая дружна страціла саркавую галавіну Вялікага Кастрычніка працаўцімі людзі.

А ці даўно-ж тое было, калі і ў вёсцы Кухты Слуцкага раёна треба было хадзіць брыгадзіру Пятру Міхайлавічу Барозічу ды ў шабы ступаць, людзей на работу гукаць:

— Варвара!
— Чаго?
— Як гэта «чаго!» — здаваўся Барозіч. — Канчай на-чаваць. Сонца высокая.

— Дык не а-ж яго ўдэма-ла высокая, — адказвала Варвара і зноса грывела засланкаю. А Барозіч ужо другой калгасніцы гукае:

— Агала, расу сонейка вы-піла.

— А я не мямся расою, — адказвала Агала, — вадзі поўна ступаю.

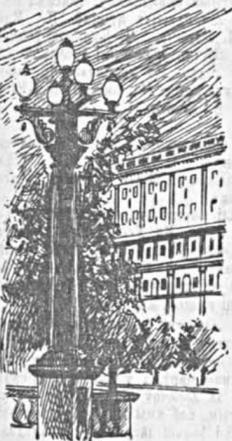
Нібы далекі сон, успамінае тыя дні Пётр Міхайлавіч Барозіч. Пяцёр яго сямья гада перадавою лічылі ў калгас імя Дзержынскага. У другіх брыгадах на полі яшчэ сталі ладныя кавалкі бульбы, а ў брыгадзе камуніста Барозіча ўжо заканчвалі перавораче бульбынічца. Закачывалася апошняя палаява работца—уборка капусты. І Варвара Гурьновіч, і Агала Барозіч не чакаюць пяцёр, пакуль іх брыгадзір пагуе ў акно. Самі штодзень ідуць на работу ды яшчэ другім паказваюць прыклад у рабоце. Надлівае праціла вечары брыгадзір дома і радуецца:

— Горы можна перавярнуць з нашымі людзьмі, — кажа ён. — Кожны працілаем даражэнькі, бо ён сьвета багаты ў нас.

Багаты сьвета працілае і ў калгасе «Большэвік» Чырвоўна-наслабоўскага раёна. А ў гэтым тут дапамагі цукровыя буркі. Больш трыццаці гектараў было іх пасаджана ў калгасе. Па 250 цэнтнераў буркаў даў гектар. А звыні Тацьяна Машко, Тацяна Савойкі, Ніна Сянока, Галіна Баран, Надзвезда Келдыш, Ганна Ільняны атрымалі па 300 цэнтнераў у гектара. Каля 800 тон буркаў здадзена дзяржаве, а за гэта паступіла ў калгасную касу яшчэ 300 тысяч рублёў. А яшчэ будзе атрымана не менш дзесяці тон цукру. Добра папрацавалі — добра зарабілі калгаснікі.

Працоўныя вобласці староўца хутчэй выканаць пастаўленую партыйную задачу: дагнаць у бліжэйшыя гады Амерыку па вытворчасці мяса, маўка і масла на душу насельніцтва. Многа слаўных людзей, якія сваімі рукамі стваралі багачы. Даўно праславілася добрымі ўдоўмі дзяржа з калгаса імя БВА Любанскага раёна А. Міхалена. Яна за восем месяцаў надала ад кожнай гаровы па 4.236 кілограмаў маўка. Добра вядомы ў вобласці свінарнікі Е. Янушкевіч, Е. Грыневіч, Г. Зянькевіч з калгаса імя Гастыя Мінскага раёна. Радуць посьці механізатараў сельскай гаспадаркі. Нам па праву можна ганарыцца, што сьвета Мінская вобласць — удзельнік сельскагаспадарчай выставкі ў Маскве. А як нам не ганарыцца тым, што ў вобласці ўсё вясенніцтва чалавек уадастоены званна Героя Соцыялістычнай Працы, больш паўтары тысячы чалавек узнагароджаны ордэнамі і медаламі Советскага Саюза.

Ідучы па ленынскім шляху, у сарданчой дружбе з вялікім рускім народам, у пшчырай радужнасці з усімі народамі Радзімы, прапоўняў вобласці ў роўных сілах сустраваюць саркавую галавіну Вялікага Кастрычніка.

чалавек... Банавакадальнікі, будзёдеры выпускае са сваіх цахаў завод «Ударнік»... У гарадах і сёлах гучыць музыка з радзімпрэмінаў Мінскага радыёзавода; гараджане, а пяцёр і многія калгаснікі вобласці глядзяць тэлеперадачы з нашай сталіцы... А вяселіны, а паўручкі, кнігі, якія выпускаюцца ў Мінску, — таксама да паслуг працоўных вобласці.

Горад і вёска парадніліся дупою, сэрца ў сэрца жыць горад з вёскай. І гэта зусім зразумела. Не чыноўніж-ж, не куншы ды гараджане, а людзі ад станка ды гарбы пяцёр жыўчы ў горадзе і працуюць на заводах, на фабрыках, у навуковых установах, Тэхнікум, інстытуты сталіцы шырока расчынлілі дзверы для дзяцей працоўных. Вядомыя вучоныя, пісьменнікі, артысты, аграномы, настаўнікі, інжынеры працуюць у гарадах і сёлах вобласці. І ба-

чалавек... Банавакадальнікі, будзёдеры выпускае са сваіх цахаў завод «Ударнік»... У гарадах і сёлах гучыць музыка з радзімпрэмінаў Мінскага радыёзавода; гараджане, а пяцёр і многія калгаснікі вобласці глядзяць тэлеперадачы з нашай сталіцы... А вяселіны, а паўручкі, кнігі, якія выпускаюцца ў Мінску, — таксама да паслуг працоўных вобласці.

Горад і вёска парадніліся дупою, сэрца ў сэрца жыць горад з вёскай. І гэта зусім зразумела. Не чыноўніж-ж, не куншы ды гараджане, а людзі ад станка ды гарбы пяцёр жыўчы ў горадзе і працуюць на заводах, на фабрыках, у навуковых установах, Тэхнікум, інстытуты сталіцы шырока расчынлілі дзверы для дзяцей працоўных. Вядомыя вучоныя, пісьменнікі, артысты, аграномы, настаўнікі, інжынеры працуюць у гарадах і сёлах вобласці. І ба-

Абнавілася і памаладзела наша зямля. А на рэчы на Арсе, дзе была спрадвечная багна, дзе высюваў лос з хмызняком храпу і ніў вадзі з Арсы, дзе ў цёмлай барозе смятаў мядзведзь лапу, а галоўная ваўкі ў ціліпаўку трубілі свае працяглыя песні. — Яшчэ трыццаць год назад Янка Купала прыжыўчы там нова рысы жыцця, адзінаго новага быту, культуры. Усхваляваная песняй славіў паэт будаўніцтва ў тым мадзевым кутку.

А на рэчы на Арсе — Будынікі, будынікі! Пахнуць соннаю смалістай, Пахнуць свежым тынкам...

Прыгожа будуюцца вёскі над Арсай. Сцемя гляда ськладованы, паранічны ды гонтавы дахі. Светлыя муравыя клубы, школы... Там, над рэчкай Арсай, вядомы на ўсю краіну саўгас імя 10-годдзя БССР. Туды ездзілі многія дэлегацыі вучыцца, які асушчарь багаты, як на асушчарь тэрніках вырочыцца высокі ўраджай каналец, пшаніцы, жыта, гародніны. Залатым дном зрабілася адвечная багна балот. І ў той глухі кут прышла вясна чалавечыя. Врала вясна ў сонца калючы ды адмывала сырую, глеістую зямлю, калікала вясна людзей:

— Людзі, глядзіце, якія багатыя скарбы ў гэтай зямлі! Шуфлюйце, людзі, золата, багацеіце!

І рывуліся туды людзі з тапарамі ды піламі, з рыдлёўкамі найлілі людзі заваўваць балота. А на дапамогу людзям дзяржава паслала канавакапальнік, экскаватар ды многія іншыя багатыя машыны. Перамагілі людзі балота. І там, дзе плавалі шэрыя хмары камароў, хората закрывалі, зашумела жыта, засінеў ільняны, моцна запахлі каноплі. Не дарэмна людзі наверылі ў сваю вясну, у тую вясну, якая нарадзілася яшчэ ў суровы кастрычнік 1917 года. А вясна новага жыцця далай ішла па краю, пакідаючы за сабою руб маладую на пацотках, травяні зялёны на лугах. І дзе прайшла яна — там гароды, сёлы, вёскі сталі, там вясёлыя песні завінелі, там у ружовых ды ў белых вянках сады маладыя сталі.

Дарочы, пра сады на Мішчыне. Праз доўгія гады Мішчына славілася і славіцца сваімі садаводамі, аграніцамі, бортнікамі. Вядомы садавод і агранік Хабенка, які поўна працуе ў садах і гарадах, сівяржае, што Мішчына займе першае месца ў рэспубліцы па колькасці садоў.

— І даўней, яшчэ да рэвалюцыі, у добрых гаспадароў

У ружовых ды ў белых вянках

былі сады садзіць каля хт. — раскавае Хабенка. — Толькі, заўважце, садзіць, а не садзіць. Шырокім фронтам стройнымі радамі пайшлі сады ад вёсак на калгасныя прасторы толькі ў наш час, калі арганізаваліся калгасы. Цяпер на Мішчыне няма такога калгаса, дзе-б не было саду. А на Слуцкіне, на Капыльшчыне па сагні, па дзесяце гектараў садоў ёсць у некаторых калгасах. Асабліва вясёлы сад у калгасе «Новы свет» Капыльскага раёна. Таварыш Кандыбовіч на моцнай ногі паставіў сад у «Новым свеце».

— А хто гэта таварыш Кандыбовіч?

— Гаспадар, старшыня калгаса, — адказвае Хабенка. — Па мільёну рублёў прыбытку дзе сад у «Новым свеце».

І стары садавод задумаўся.

— Пра слудку бару я думаю, — кажа ён. — Яшчэ да рэвалюцыі слудка бары ў Парыжы на выставцы садавіны заваявала залаты медаль.

— Добрай раніцай, даўчачкі!

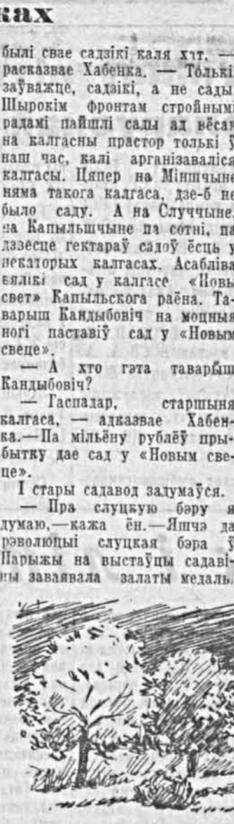
І да старой калгасніцы: — Уграсіла, цётка Аксэня? Длачніце.

А цётка Аксэня в далонь перасыпае залатыя ільняныя.

— Адачну, галубка. Не ўжамілася... От глядзі, якое чыстае, Пахне добра.

Гэта так гаворыць Аксэня ў ільню. Многія ў яе вучацца, стараўца дагнаць у рабоце яе, а ёй ужо за шэсцьдзесят год. Дык я-ж тут уездзець маладым?

— Сад у нас малады, — раскаваў Іван Міхайлавіч. — І заўважце, пасаджаны ўдала — наўколя сядзібы... Як расціць вясною — не наглядзецца, нібы ў белых ды ў ружовых вянках вясёла... І заўважце, а не бынае таго, што летась урадзіла густа, а сьвета-пуста. Пры добрым доглядзе сад не стареіцца, кожны год ласкае ўсё ў полі ў час. А бывала, усплыне над лесам

Усім групам ножку падаліва. Маладзіца! Паць треба слудку бару. А не ўсёды ёй ведаюць пану. Шкала. На Слуцкіне ды на Капыльшчыне треба многім садаводам павучыцца. Там у панане царыцкі груп...

— Добрай раніцай, даўчачкі!

І да старой калгасніцы: — Уграсіла, цётка Аксэня? Длачніце.

А цётка Аксэня в далонь перасыпае залатыя ільняныя.

— Адачну, галубка. Не ўжамілася... От глядзі, якое чыстае, Пахне добра.

Гэта так гаворыць Аксэня ў ільню. Многія ў яе вучацца, стараўца дагнаць у рабоце яе, а ёй ужо за шэсцьдзесят год. Дык я-ж тут уездзець маладым?

— Сад у нас малады, — раскаваў Іван Міхайлавіч. — І заўважце, пасаджаны ўдала — наўколя сядзібы... Як расціць вясною — не наглядзецца, нібы ў белых ды ў ружовых вянках вясёла... І заўважце, а не бынае таго, што летась урадзіла густа, а сьвета-пуста. Пры добрым доглядзе сад не стареіцца, кожны год ласкае ўсё ў полі ў час. А бывала, усплыне над лесам

Усім групам ножку падаліва. Маладзіца! Паць треба слудку бару. А не ўсёды ёй ведаюць пану. Шкала. На Слуцкіне ды на Капыльшчыне треба многім садаводам павучыцца. Там у панане царыцкі груп...

— Добрай раніцай, даўчачкі!

І да старой калгасніцы: — Уграсіла, цётка Аксэня? Длачніце.

А цётка Аксэня в далонь перасыпае залатыя ільняныя.

— Адачну, галубка. Не ўжамілася... От глядзі, якое чыстае, Пахне добра.

Гэта так гаворыць Аксэня ў ільню. Многія ў яе вучацца, стараўца дагнаць у рабоце яе, а ёй ужо за шэсцьдзесят год. Дык я-ж тут уездзець маладым?

— Сад у нас малады, — раскаваў Іван Міхайлавіч. — І заўважце, пасаджаны ўдала — наўколя сядзібы... Як расціць вясною — не наглядзецца, нібы ў белых ды ў ружовых вянках вясёла... І заўважце, а не бынае таго, што летась урадзіла густа, а сьвета-пуста. Пры добрым доглядзе сад не стареіцца, кожны год ласкае ўсё ў полі ў час. А бывала, усплыне над лесам

Усім групам ножку падаліва. Маладзіца! Паць треба слудку бару. А не ўсёды ёй ведаюць пану. Шкала. На Слуцкіне ды на Капыльшчыне треба многім садаводам павучыцца. Там у панане царыцкі груп...

— Добрай раніцай, даўчачкі!

І да старой калгасніцы: — Уграсіла, цётка Аксэня? Длачніце.

А цётка Аксэня в далонь перасыпае залатыя ільняныя.

— Адачну, галубка. Не ўжамілася... От глядзі, якое чыстае, Пахне добра.

Гэта так гаворыць Аксэня ў ільню. Многія ў яе вучацца, стараўца дагнаць у рабоце яе, а ёй ужо за шэсцьдзесят год. Дык я-ж тут уездзець маладым?

— Сад у нас малады, — раскаваў Іван Міхайлавіч. — І заўважце, пасаджаны ўдала — наўколя сядзібы... Як расціць вясною — не наглядзецца, нібы ў белых ды ў ружовых вянках вясёла... І заўважце, а не бынае таго, што летась урадзіла густа, а сьвета-пуста. Пры добрым доглядзе сад не стареіцца, кожны год ласкае ўсё ў полі ў час. А бывала, усплыне над лесам

ПРЫКАЗКІ І ПРЫМАЎКІ
У калгасе жыць — не ту-жыць.

НОВЫЯ КІНОФІЛЬМЫ

Хвалюючы кінолетапіс

Фільм «Валікі паравот» — не проста шэраг дакументальных кадраў. Гэта хвалюючы публіцыстычны кінопапаяванне аб рэвалюцыі, аб тым часе, калі ленінская партыя ўзнімала народ на рашучую барацьбу з самаўладствам.

У шэрагу яркіх дакументальных кадраў рэжысёр С. Гур'аў і сцэнарыст Ю. Караўкін умяшчаюць карціны перадрэвалюцыйнай Расіі.

... Пякая чыгуначная статуя Александра ПІ... Змелымі самадзяржаў на манументах і ламах Санкт-Пецярбурга. Блеск і раскоша царскай світы... Наступныя кадры паказваюць і тых, на каго абаранялася самадзяржаўе — вышэйшае чыноўніцтва, сытуацыя духавенства, шматлікая паліцыя.

А ў вёсцы па ўсёй Расіі ў гэты час пакутуе ад галечы і гора абдзелены, галодны расійскі сялян.

Кадры фільма раскаваюць аб нечалавечых умовах працы на капіталістычных прадпрыемствах, аб пажыжым лёсе рабочых нафтавых промыслаў; амаль уручную, па калені ў гразі злабавіючы яны багачы зямлі; аб рабочых-шахцёрах, якія паўзаюць у песным забой на дванаццаць гадзін у суткі.

А ў гэты час ленінская партыя настойліва рыхтуе пролетарыят да рашучай бойкі з самадзяржаўем, збірае сілы для штурму паліцыі.

Завод Пушкіна ў Пецярбургу, прамыслаў Мантасова і Нобеля ў Баку, Забастоўкі, дэманстрацыі, стачкі. Ша ўсёй Расіі расце народнае абурэнне. А ў палатках пірскай знаті гучыць музыка, юнкеры і афіцеры веселяцца, танцуюць са свецкімі дамамі.

Заводы Еўропы тым часам шалёна рыхтуюць зброю, грозна паварочваюцца стваля марскіх гармат, па гарадах і палігонах Еўропы, Амерыкі, Азіі маршуруюць арміі.

У Берліне найзр бласлаўляе сваіх генералаў Людэндорфа і Гіндэнбурга. У Сара-

ево студэнт Гаўрыла Прынцып страляе ў аўстрыйскага наследнага Франца Фердынанда. Час! Повад знойдзены! Запашы гармат першая сусветная вайна пачалася. У шэрагу яркіх, суровых кадраў паказваюцца пакуты простага народа ў гады вайны.

А побач — самаздэваленыя твары баляры, якія за золата крываюць жыццё рускіх салдат. Соцыял-дэмакраты ўсіх краін галасуюць у парламентах за ваенныя крэдыты, заклікаюць народ да вайны да пераможнага канца. Толькі большавіцкая партыя і яе правадыр В. І. Ленін унікаюць голас супраць невайсвай вайны.

У лютым 1917 года самадзяржаўе ў Расіі было скінута. Дакументальныя кадры паказваюць бурную атмасферу на вуліцах Пецярбурга, Кранштадта, Яраслаўля, ярка публіцыстычна характарызуюць «новою» буржуазна-памешчыцкую ўладу.

... Вадзімір Ільіч Ленін у Стакгольме перад ад'ездам у Пецярбург. Потым зноў вуліцы Пецярбурга, над якімі грозна ўдымаецца ленінскі кліч: «Далю дзесяць міліяўнаў-капіталастаў!». Крызіс наступіў. Большавіцкія лозунгі з'яўляюцца на вуліцах Яраслаўля, Кіева, Баку. На акраме ўнікаюць дакументы, артыкулы В. І. Леніна, якія накіроўвалі барацьбу партыі і рэвалюцыйны мас. Ленінскае «Пісьмы залёку»... Незабыты выступленне Карла Лібкнехта, калі ён звяртаецца да немечкіх салдат і заклікае іх павярнуць зброю супраць сваіх класавых ворагаў.

Апошняя намаганне партыі, апошні штурм старога ладу. І рэвалюцыя адбылася.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

Апавяданне аб падзвігу народа, партыі, аб вялікім перамоце хвалюе вялікай гераічнасцю. Проста і пераканаўча, мовай дакументаў аўтары здалелі перадаць і незабытыя вобразы герояў рэвалюцыі. Гэтаму велікі садыейнічаюць жыць, які такт Ю. Караўкіна, які цудоўна чытае Л. Хмара, выразная музыка Е. Макарава, насычаная мелодыямі рэвалюцыйнага песня.

50 год Р. Сабаленку

ДАРАГІ РАМАН КАРПАВІЧ!

Горача віншуюць цябе, нашага сабрата па лару і выдатнага таварыша, з днём тваёй 50-годдзя.

Твой шлях у літаратуру — гэта шлях многіх і нас, беларускіх пісьменнікаў і паэтаў старога і сярэдняга пакалення. Народзіўшыся ў дарэвалюцыйнай сям'і, ты змалку спазнаў набожы тагачаснага жыцця перадоўнага ладу. Савецкая лада адкрыла перад табой, як і перад ўсёмі моладзю нашай краіны, шлях да культуры і навуцы, абудзіўшы невычарпальны творчы сям'і. Тае вершы і пэмы, напісаныя ў даваенныя гады, служылі сацыялістычнаму будаўніцтву, улічваючыся ў агульную ланку бурнага развіцця новай беларускай паэзіі. Зборнік вершаў «3 родныя крыніцы і «Мая эстафета», выданыя пасля вайны, карэстацыя заслужанага папулярнасцю ў чытачоў.

Нам прынята разам з тым абзначыць несьмелымі поспехі, якіх ты дасягнуў, працуючы ў пасляваенны час у жанры мастацкай прозы. Зборнік апавяданняў «Жменя зярнята», апавесці «Юнацтва ў дарозе», новыя апавяданні і мастацкія нарысы на навадзёных тэмх нашых жывіца свецкага аб далейшым росквіце тваіх творчых сіла і з'яўляюцца каштоўным укладам у скарбніцу сучаснай беларускай прозы. Ад усёй душы жадаем табе, дарагі наш дзядзька, добрых год жыцця, новых творчых поспехаў і сабыстага шчасця.

ПРАЎДЛЕННЕ СЯЮЗА ПІСЬМЕННІКАў БССР.

сіста зрабіла ўражанне «свалынічнага разраду». І зноў — ссылка. Вёска Шушэрскае, заснавана снегам, у далёкай сібірскай тайзе, маленкіх пакояў, дзе пры святле лампы правадыр пролетарыята пісаў свае неміручыя творы.

У красавіку 1917 г. Вадзімір Ільіч вярнуўся з эміграцыі. У фільме паказан гістарычны браніжнік, з якога правадыр рэвалюцыі кінуў палымным заклік да рэвалюцыі.

Пасля разгрому ліпнеўскай дэманстрацыі Ленін зноў у падполлі, у Раэвіе. У фільме добра ўмяшчаныя апавяданні жыцця прыліпнікаў і вучняў Леніна — Брыжыцкага, Барыскага, Фодзіяна і іншых, якія сваімі ўспамінамі дапаўняюць створаны аўтарамі вобраз правадыра.

Кастрычнік, Смольны. Тут Ленін кіраваў паўстаннем, асцель слухаў ён залпы легендарнай «Аўроры».

У маі 1922 года Ленін па патрабаванню грачоў жыў у Горках. Тут прайшлі апошнія гады жыцця Ільіча.

Фільм паказвае месцы, дзе жыў Ленін. Але ён гаворыць значна больш. Праглядаючы кінакарціны, мы як-бы з'яўляемся сведкамі вялікай нястомнай дзейнасці правадыра партыі, заснавальніка першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы.

Ан. ШАГНЯ.

Тут жыў правадыр

Да саракагоддзя Савецкай улады кінорабочыя краіны стварылі шэраг фільмаў аб жыцці і барацьбе нашага народа за свабоду, аб рэвалюцыі і яе героях, аб правадыру рэвалюцыі і стваральніку першай у свеце сацыялістычнай краіны В. І. Леніне. Аднам з першых фільмаў гэтай серыі з'яўляецца фільм «Тут жыў Ленін».

Шчодр і ярка паказваюць аўтары кінакарціны ўсё, што звязана з імем пра-

вадыра, з этапамі яго жыцця і рэвалюцыйнай дзейнасці.

Невялікі домик у прыволжскім гарадку Сімбірску. Тут у дружнай сям'і правёў свае дзіцячыя гады Валодзя Ульянаў.

... Гімназія, клас, дзе вучыўся Валодзя Ульянаў. Казанскі ўніверсітэт, адкуль малы рэвалюцыйны герой выключаны за «вольнадумства», вёска Кокушына, месца першай ссылак. Пецярбург, дзе першае з'яўленне маладога рэвалюцыйна-марк-

„НАШЫ СУСЕДЗІ“

Надаўна мінчане маглі бачыць у самых розных кутках нашага горада людзей з кіноапаратурай. Гэта ішлі чарговыя здымкі новай беларускай кінакедыі «Нашы суседзі».

Зараз усе работы закончаны, і фільм гатовы. Над яго стварэннем працаваў вялікі калектыў творчых работнікаў беларускай студыі. Стаіў новаю камялю рэжысёр-пастаноўшчык С. Спашнюк, здым аператар А. Буліскі, афармленне мастака В. Ганкіна, гукааператар Н. Велзееў, музыку напісаў кампазітар В. Макараў.

Пачынаецца кінапаваданне з таго, што малыя слесар Сяргей Царэхін (артыст Л. Фрычынскі) атрымаў ордэр на пакой у камунальнай кватэры. І вось малымі гаспадар пакою ўпершыню пераступіў парог. Яго, вядома, сустракаюць усе хатнікі.

Адна з гаспадынь — Людміла Паўлаўна (народная артыстка РСФСР О. Вікланд) прымае новага хатніка за навуковага работніка і вырашае выдць за яго сваю дачку Святлану (арт. Н. Карнеева). Людміла Паўлаўна прымушае свайго мужа Івана Кандратавіча (народны артыст СССР Г. Глебаў) у рэстаўрацыі за чаркай гарэлкай па-мужыцку саватаць Святлану за Сяргеем.

Не будзем раскаваць, як скаляў лёс Святланы і Сяргея, якія пакахалі адзін другога. Гледзчы самі хутка ўбачаць усе камядыяныя палажэнні, у якіх трапляюць героі фільма.

Р. ЯСІНСКІ.

На здымку: Іван Кандратавіч — народны артыст СССР Г. Глебаў, Людміла Паўлаўна — народная артыстка РСФСР О. Вікланд.

Кастрычнік і літаратура

(Прагн. Пачатак на 1-й стар.)

дзе гаворыцца: «У Савецкай рабоча-сялянскай рэспубліцы ўста пастаноўка справы асветы, як у палітыка-асветнай галіне наогул, так і спецыяльна ў галіне мастацтва, павіна быць прасакунца духам класавай барацьбы пролетарыята за паспяховае ажыццяўленне мэт яго диктатуры, г. зн. за звяржэнне буржуазіі, за знішчэнне класаў, за ліквідацыю ўсёй эксплуатацыйнай чалавеча чалавекам».

У працы «Валікі пачына» Ленін раіў пісьменнікам больш увагі аддаваць самым простым, але жывым, з жыцця ўзятым і жывым прараненым фактам камуністычнага будаўніцтва.

Вядома дзеячка міжнароднага рабочага руху, наемка рэвалюцыянерка Клара Цукен расказвае, што сарод самых важнейшых клопатаў Вадзіміра Ільіча пасля рэвалюцыі, сярэд неадкладных пытаньняў дзяржаўнага і культурнага будаўніцтва былі і клопаты аб росквіце літаратуры і мастацтва. Ленін гаварыў, што мастацтва павіна належаць народу, ухваляючы сваімі найліпшымі карынамі і ў самую

